

Fujda, Milan

Průběh státní magisterské zkoušky z religionistiky

In: Fujda, Milan. *Jak projít úspěšně studiem : příručka ke státní magisterské zkoušce z religionistiky na FF MU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 28-37

ISBN 978-80-210-6530-7; ISBN 978-80-210-6533-8 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128630>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

II. Průběh státní magisterské zkoušky z religionistiky

Základní informace

Navazující magisterské studium religionistiky je ukončeno státní závěrečnou zkouškou.

K státní magisterské zkoušce je student povinen se přihlásit prostřednictvím IS MU nejpozději **jeden měsíc před vypsaným termínem zkoušky**. Nejpozději dva týdny před konáním zkoušky student požádá Studijní oddělení FF MU o vydání **potvrzení o splnění podmínek studijního programu** a odevzdá je na sekretariátě Ústavu religionistiky FF MU. Bez tohoto potvrzení není oprávněn státní magisterskou zkoušku konat.

Státní magisterská zkouška má **ústní podobu** a probíhá před **komisí**, která je nejméně tříčlenná. Zkouška sestává ze dvou samostatně hodnocených celků:

- **obhajoba magisterské diplomové práce / rozprava k magisterské oborové práci,**
- **ústní zkouška z religionistiky.**

Obhajoba magisterské diplomové práce je zpravidla úvodní částí státní závěrečné zkoušky. Nejpozději tři dny před konáním obhajoby student (prostřednictvím Archivu závěrečné práce) obdrží **posudky** zpracované vedoucím práce a oponentem. Na jejich základě se může předem připravit a při obhajobě poté nahlížet do **vlastních poznámek** k prezentaci magisterské práce i k námětům či výhradám obou posudků. Obhajoba sestává ze stručného představení práce autorem, prezentace obou posudků, autorovy reakce na posudky a závěrečné rozpravy. **Magisterská oborová práce se neobhajuje**, je pouze předmětem neklasifikované rozpravy v úvodu státní závěrečné zkoušky.

Ústní zkouška je **hodnocena souborně**, v případě neúspěchu se opakuje v plném rozsahu. Má následující strukturu: (1) **představení a obhajoba návrhu výzkumného projektu**, (2) **prezentace a pohovor na téma z obecné religionistiky** určené komisí v rámci vylosovaného okruhu a (3) **prezentace a pohovor na téma ze studentem zvolené specializace** magisterského studia; téma určuje komise v rámci vylosovaného okruhu. **Specializaci** (Archaická náboženství, Západní náboženské tradice, Východní

náboženské tradice nebo Náboženství a moderní společnost) si student pro účely státní magisterské závěrečné zkoušky volí na začátku semestru prostřednictvím zápisu do příslušné seminární skupiny v kurzu RLZkM Státní magisterská zkouška z religionistiky.

Průběh zkoušky

Zahájení zkoušky a vylosování tématu projektu

Termín zahájení státní zkoušky je vyhlášen v IS MU jako zkušební termín předmětu RLZkM Státní magisterská zkouška z religionistiky. K tomuto termínu se všichni studenti přihlášení k danému termínu dostaví k **vylosování tématu výzkumného projektu** (viz níže). Termínem losování je oficiálně zahájena státní zkouška a po vylosování tématu od ní již nelze odstoupit.

Nejdříve se losuje tematický *okruh*, v jeho rámci se následně losuje konkrétní *specifikace* (odrážka). Specifikace se losují z okruhů Obecné religionistiky (například si lze tedy vylosovat specifikaci „esencialistický a konstruktivistický přístup k tvorbě pojmů“, „náboženství jako vědecký pojem“, „etické a emické klasifikace reality, problém dominance a respektu badatelů vůči aktérským výpovědím, vztah mezi světem aktéra a světem vědce“ atd.). Znění vylosované specifikace je závazným tématem, v jehož rámci se musí projekt pohybovat a přispívat k jeho řešení. Název projektu se nicméně obvykle nebude přesně kryt se zněním vylosované specifikace: student si název projektu volí sám a obvykle zvoleným názvem danou specifikaci zúží a konkretizuje. Musí však být schopen detailně a přesvědčivě obhájit vazbu svého projektu na vylosovanou specifikaci. (Dodržení tématu je jedním ze zásadních kritérií hodnocení.)

Poté je určen čas na samostatnou přípravu návrhu výzkumného projektu v délce **36 hodin** (přesný nejzazší termín odevzdání je určen uzávěrkou vyplňování příslušného odpovědníku). Návrh výzkumného projektu se vypracovává do **odpovědníku „Formulář projektu“**, zveřejněného mezi odpovědníky kurzu RLZkM Státní magisterská zkouška z religionistiky (Studijní materiály > Odpovědníky). Je nutno ve všech polích dodržet uvedené limity znakového rozsahu.

I v případě, že návrh výzkumného projektu není odevzdán určeným způsobem či v určeném termínu, student přistupuje k pokračování ústní zkoušky (viz níže). Komise v takovém případě konstatuje, že návrh výzkumného projektu nebyl řádně předložen, tedy že je nevyhovující; ústní část zkoušky proběhne běžným způsobem a bude určeno její celkové hodnocení.

Zadání otázek k pohovoru a příprava

Ústní zkouška pokračuje podle rozpisu komisí v poznámce ke zkušebnímu termínu v IS MU (zpravidla 2–3 dny po zahájení zkoušky losováním tématu projektu).

Komise zadá v rámci okruhu konkrétní otázky, jednu z obecné religionistiky, jednu ze zvolené specializace. Obě otázky jsou položeny z *toho okruhu, který byl vylosován při zahájení zkoušky* (okruh je obecné vymezení, např. „Komparace, klasifikace, genealogie“, otázka komise tedy nemusí mít vazbu na konkrétní vylosovanou *specifikaci* – ta je losována pouze pro účely zpracování návrhu výzkumného projektu – ale vždy bude mít vazbu na vylosovaný *okruh*).

Posléze má student nárok na **patnáctiminutovou přípravu**. Za účelem přípravy dostane čisté archy papíru s razítkem Ústavu religionistiky FF MU, které se po zkoušce zakládají do protokolu.

Obhajoba magisterské diplomové práce / rozprava k magisterské oborové práci

Po čase na přípravu probíhá **obhajoba magisterské diplomové práce**, nebyla-li již úspěšně obhájena v jiném termínu. **Magisterská oborová práce se neobhajuje**, je pouze předmětem neklasifikované rozpravy v úvodu státní závěrečné zkoušky.

Těto části je vyhrazeno asi 30 minut (asi 10 minut představení cílů, základních tezí a výsledků práce, asi 5 minut shrnutí posudků vedoucího a oponenta, asi 15 minut reakce na připomínky a podněty posudků a členů komise a podrobná rozprava), v případě oborové práce asi 15 minut.

Obhajoba návrhu výzkumného projektu

Poté probíhá **obhajoba návrhu výzkumného projektu**. Je jí vyhrazeno asi 30 minut (asi 10 minut představení projektu, asi 20 minut rozprava a reakce na připomínky a podněty členů komise).

Prezentace a pohovor na zadané téma

Nakonec přichází na řadu zodpovězení otázek z obecné religionistiky a ze specializace, které student zahájí **prezentací** na dané téma, poté následuje **pohovor a reakce na připomínky a dotazy** členů komise (celkem asi 30 minut).

Průběh opakovaných pokusů studentů, kteří neúspěšně skládali státní magisterskou zkoušku podle dřívějšího modelu

Studenti, kteří v tomto svém studiu neúspěšně skládali státní magisterskou zkoušku podle dřívějšího modelu, ji obdobně i opakují, tzn. otázka se nelosuje, projekt se nezpracovává, stačí se dostavit až na termín uvedený v rozpisu komisí. Jedinou výjimkou je čas obhajoby magisterské práce, který se prodlužuje na asi 30 minut i v těchto případech.

Výstupy z učení magisterského studia oboru Religionistika na FF MU a způsob jejich ověřování na státní magisterské zkoušce

Magisterské studium religionistiky na FF MU organicky navazuje na studium bakalářské. Není však pouhým faktografickým rozšířením bakalářského studia ve zvolené specializaci, nýbrž klade zvýšený důraz i na další klíčové kompetence, zejména na **kritickou a tvůrčí práci s informacemi**, schopnost **samostatně koncipovat výzkumný projekt** a smysl pro **širší teoretické souvislosti**. Magisterské studium religionistiky na FF MU je tedy vhodné pro ty absolventy bakalářského studia, kteří mají zájem o systematické rozvíjení těchto kompetencí v rámci religionistiky.

Z tohoto profilu magisterského studia religionistiky na FF MU vyplývá i pojetí státní magisterské zkoušky. Faktografické znalosti jsou jistě nezbytné, ale spíše se předpokládají. V žádném případě *nejsou hlavním předmětem ověřování* a k úspěšnému složení zkoušky rozhodně *nestačí*. Hlavním předmětem ověřování je schopnost **kritického, analytického a tvůrčího teoretického myšlení** o religionistických tématech a schopnost **faktografické znalosti soustavně zasazovat do širšího teoretického rámce** a **přesvědčivě obhájit vlastní přístup a teoretickou pozici**. Rozhodně tedy nepostačí na státní zkoušce jen deskriptivně zopakovat znalosti či teoretické pozice načerpané v jakémkoli kurzu či literatuře; je třeba znalosti **kvalifikovaným, samostatným a tvůrčím způsobem uspořádat a rozvinout**.

Příprava na státní zkoušku by tedy rozhodně neměla začínat měsíc před termínem jejího konání. Spíše je nutno mít okruhy a jejich specifikace během celého studia na pa-

měti, opakovaně se k nim vracet a systematicky k nim shromažďovat teoretické podněty, faktografii i vlastní myšlenky.

Návrh výzkumného projektu

Základní informace

Obhajoba návrhu výzkumného projektu je nedílnou součástí ústní zkoušky. Doplňuje rozpravu nad zadanými otázkami na straně jedné a obhajobu závěrečné práce na straně druhé. Z hlediska prokázání kompetencí získaných studiem návrh výzkumného projektu doplňuje především realizaci a obhajobu závěrečné práce. Zatímco realizací a obhajobou závěrečné práce se prokazuje schopnost pracovat systematicky, dlouhodobě a s použitím jasných metodologických postupů na vybraném výzkumném problému (formulovaném s pomocí vedoucího práce) a tuto práci zdárně završit, návrhem projektu se prokazuje schopnost **samostatně formulovat konkrétní téma výzkumu** v rámci *zadané* (vylosované) specifikace, podrobně rozpracovat výzkumný problém a objasnit jeho teoretickou relevanci, formulovat a zdůvodnit výzkumné otázky a zvolit vhodné metody získávání a analýzy dat, respektive pramenných údajů.

Základní požadavky na návrh výzkumného projektu

Struktura projektu je jednotná a žádnou její část nelze vynechat. Na jednotlivé části projektu jsou kladeny konkrétní obsahové požadavky, jejichž cílem je (1) napomoci formulovat všechny podstatné části projektu a (2) maximalizovat míru objektivitu hodnocení projektů.

Základním parametrem projektu je jeho **vazba na výstup** (v případě, že by výzkumný projekt byl skutečně řešen). Tímto virtuálním výstupem se míní **individuální odborná studie** založená na práci jednoho člověka po dobu jednoho roku. Projekt proto formuluje cíle dosažitelné za jeden rok a nepočítá s výzkumným týmem.

Na obecné rovině lze požadavky na návrh výzkumného projektu v souvislosti s jeho formální výstavbou shrnout následovně:

Dodržení vylosovaného tématu: schopnost formulovat v rámci vylosované specifikace konkrétní téma, schopnost detailně a přesvědčivě zdůvodnit vazbu konkretizovaného tématu projektu na vylosovanou specifikaci.

Jasnost, stručnost a přehlednost prezentace: tento požadavek je prověřen především omezením rozsahu textu projektu maximálním povoleným počtem znaků u jeho jednotlivých částí.

Jasně formulace všech podstatných aspektů výzkumného plánu: tomto požadavku slouží rozčlenění projektu do částí s jasně vymezenými obsahovými požadavky.

Koherentnost návrhu: jednotlivé části projektu na sebe logicky navazují a zároveň jsou vzájemně propojeny tak, aby jejich naplňování obsahem poskytovalo zpětnou vazbu týkající se soudržnosti celku.

Zásadním požadavkem kladeným na projekt je **udržování vazby mezi teorií a konkrétními problémy**, resp. mezi obecně formulovanými cíli a východisky a konkrétními praktickými kroky k jejich dosažení. Proto struktura projektu nutí členit obecně formulovaný úkol do konkrétně představitelných dílčích kroků vedoucích k jeho realizaci.

V případech, kde je to relevantní, je vyžadována také reflexe **etické dimenze výzkumu**.

Požadovaná **struktura projektu** je následující:

Položka ve formuláři návrhu výzkumného projektu	Ověřované kompetence / hodnocené charakteristiky
Název projektu	Schopnost výstižně formulovat téma a dodržet zadání (vylosovanou specifikaci).
Název projektu anglicky	Přesnost překladu, jazyková kvalita.
Autor/autorka	–
Anotace (max. 1000 znaků): Stručné shrnutí záměrů a cílů projektu.	Schopnost jasně a stručně shrnout podstatné aspekty řešeného projektu.
Klíčová slova: Slova a kratší sousloví vystihující podstatu projektu (obvykle 3–10).	Schopnost jasně vystihnout několika slovy a souslovími (obvykle substantivními) podstatné aspekty řešeného projektu.
Teoretická východiska a cíle (1000–2000 znaků): Jasný popis toho, čeho chce projekt dosáhnout, ve vztahu k obecnějším teoretickým problémům, k jejichž řešení má prostřednictvím prozkoumání dílčí otázky přispět.	Schopnost jasně formulovat cíle, jichž má být dosaženo prostřednictvím roční komplexní výzkumné aktivity; schopnost ukázat, z jaké pozice / v jakém diskursu je celý problém formulován; schopnost prokázat vazbu mezi řešením problémů dílčích a obecných, tj. schopnost objasnit širší souvislosti řešení dílčího problému.

<p>Posun ve stavu bádání (1800–3600 znaků):</p> <p>Popis toho, v jakém stavu se nachází bádání v dané oblasti a jakým způsobem navrhovaný projekt naše poznání rozšíří.</p>	<p>Schopnost vystihnout v několika větech podstatné problémy aktuálního stavu bádání a jejich stávající řešení;</p> <p>schopnost jasně identifikovat nedostatky, slabá či nepokrytá místa aktuálního stavu poznání a zvolit originální a přínosné téma;</p> <p>schopnost demonstrovat, jakým způsobem mohou konkrétní kroky a naplnění konkrétních zvolených cílů navrhovaného výzkumu tyto mezery zaplnit či nedostatky napravit.</p>
<p>Způsob řešení (1800–3600 znaků):</p> <p>Detailní popis postupu řešení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. konkrétní výzkumné otázky (a jejich zdůvodnění v rozsahu dostatečném pro názorné předvedení vazby mezi těmito otázkami a konkrétními výzkumnými cíli na straně jedné a mezi těmito otázkami a dílčími výzkumnými kroky – jejichž popis následuje – na straně druhé); 2. objasnění povahy relevantních dat / pramenných údajů a případného způsobu redukce jejich množství tak, aby se analýza dala reálně provést ve stanoveném čase (tj. jeden člověk v jednom roce); 3. objasnění způsobu získání dat / pramenných údajů a jeho relevance vzhledem k výzkumným otázkám; 4. je-li tato otázka v daném typu výzkumu relevantní, objasnění (a) možných etických (právních) problémů spjatých se způsobem získávání (a případně i interpretace) dat a (b) způsobu jejich řešení v rámci projektu; 5. objasnění metody analýzy dat a její relevance vzhledem k výzkumným otázkám, výzkumným cílům a teoretickým východiskům projektu; 6. předběžný časový plán řešení projektu. 	<p>Schopnost realisticky naplánovat dílčí praktické kroky k realizaci komplexního a dlouhodobého úkolu;</p> <p>schopnost přeformulovat obecně vymezený problém do konkrétních, empiricky zodpověditelných otázek;</p> <p>schopnost ukázat vazbu mezi empiricky konkrétním a teoreticky obecným aspektem řešení výzkumného problému;</p> <p>schopnost prokázat relevanci konkrétního typu informací pro zodpovězení konkrétních otázek;</p> <p>schopnost zvolit vhodný způsob získávání informací ve vztahu k jejich požadovanému typu;</p> <p>schopnost prakticky využít znalost základních vědeckých metod sběru dat / vyhledávání pramenných údajů;</p> <p>schopnost promyslet etickou a právní dimenzi pěstování konkrétní vědecké praxe a řešit etické problémy související s citlivostí získávaných informací (je-li to v daném typu výzkumu relevantní);</p> <p>schopnost volit takový postup analýzy, který odpovídá požadovaným výsledkům, typům dat / pramenných údajů a teoretickým předpokladům;</p> <p>znalost základních metod analýzy dat / pramenných údajů ve společenských, resp. historických vědách a schopnost zdůvodnit jejich použití v konkrétním případě.</p>

<p>Očekávaný přínos a využitelnost výsledků projektu (max. 1000 znaků):</p> <p>Stručné objasnění toho, komu jsou výsledky výzkumu určeny a jakým způsobem bude možné je využít v dalším rozvoji bádání, případně též ve vzdělávání či jiných oblastech společenské praxe. <i>Poznámka:</i> Cílem této části není uvést co nejširší myslitelné využití, tj. popsat, k čemu všemu by bylo hypoteticky možné výsledky využít. Cílem je pouze vysvětlit, jakým způsobem je budou moci využít jejich primární adresáti.</p>	<p>Schopnost identifikovat skupiny, pro něž jsou výsledky plánovaného výzkumu potenciálně nejvíce přínosné;</p> <p>schopnost identifikovat oblasti bádání, jejichž rozvoji mohou výsledky výzkumu potenciálně nejvíce přispět.</p>
<p>Citovaná literatura:</p> <p>Odkazy (výhradně) na použitou literaturu.</p>	<p>Schopnost identifikovat teoretické, empirické a metodologické práce nejrelevantnější pro zdůvodnění výzkumu;</p> <p>schopnost proměnit znalost aktuálního stavu odborné diskuse v efektivní způsob zdůvodnění potřeby projektu a vhodnosti postupů zvolených k jeho řešení.</p>
<p>Bibliografie k tématu projektu:</p> <p>Seznam zásadních teoretických a metodologických prací, souhrnné literatury a nejvýznamnějších pramenů / datových zdrojů.</p>	<p>Schopnost se rychle a kvalitně zorientovat v hlavních zdrojích informací pro zpracovávání projekt.</p>

Seznam četby

V termínu zahájení státní zkoušky student (a to i v případě opakování zkoušky) odevzdává vytištěný seznam četby v **jednom vyhotovení** (tištěném pokud možno *oboustranně*). Před tímto termínem jej rovněž odevzdává elektronicky do IS MU (do odevzdáárny předmětu RLZkM v daném období). Seznam je odevzdáván na předepsaném formuláři. Je rozdělen na dvě části: první je věnována obecné religionistice, druhá zvolené specializaci. V každé z těchto částí je seznam *členěn podle okruhů*, má tedy v každé části 18 podnadpisů dle přesného znění okruhů a pod jednotlivými okruhy jsou uvedeny přečtené tituly. Ke každému tematickému okruhu jsou vyžadovány **minimálně 3 tituly v části Obecná religionistika a minimálně 3 tituly v části Specializace. Maximální počet uvedených titulů pod každým okruhem je 10.**

Uvedené tituly se mohou, ale nemusejí překrývat s tituly doporučené četby v tematických okruzích. Tituly se také mohou pod jednotlivými okruhy opakovat (stejně jako se mohou v odůvodněných případech překrývat některé tituly v Obecné religionistice a ve Specializaci). Vždy se však musejí k danému okruhu úzce a zdůvodnitelně vztahovat, a to nejen faktograficky, ale i zpracovávány teoretickými otázkami.

Seznam četby se zakládá do protokolu a vybrané tituly v něm uvedené se mohou stát předmětem pohovoru v rámci ústní části zkoušky.

Další podrobnosti, pravidla a předpisy

Další podrobnosti státní magisterské zkoušky určuje platný *Studijní a zkušební řád MU* a *Studijní příručka*, zveřejněná na stránkách Ústavu religionistiky FF MU.

Tematické okruhy a požadavky státní magisterské zkoušky z religionistiky

Obecná religionistika, <<http://www.phil.muni.cz/relig/szzmgr-obecna.php>>.

Archaická náboženství, <<http://www.phil.muni.cz/relig/szzmgr-archaia.php>>.

Západní náboženské tradice, <<http://www.phil.muni.cz/relig/szzmgr-zapad.php>>.

Východní náboženské tradice, <<http://www.phil.muni.cz/relig/szzmgr-vychod.php>>.

Náboženství a moderní společnost, <<http://www.phil.muni.cz/relig/szzmgr-moderni.php>>.

Na uvedených adresách naleznete vždy aktuální verze okruhů, což může znamenat v menší míře drobné změny formulací jednotlivých témat, především však aktualizované seznamy doporučené literatury, která se pochopitelně časem mění.

Formuláře

Formulář návrhu výzkumného projektu – textová podoba, <<http://www.phil.muni.cz/relig/archiv/formulare/projekt-formular.doc>>.

Formulář seznamu četby, <<http://www.phil.muni.cz/relig/archiv/formulare/szzmgr-cetba-formular.rtf>>.

Formulář posudku závěrečné práce, <<http://www.phil.muni.cz/relig/archiv/formulare/posudek-formular.doc>>.

I v případě formulářů pochopitelně na webu naleznete vždy aktuální verze. Stahovat tyto dokumenty z jiných zdrojů než jsou uvedené adresy na webu Ústavu religionistiky FF MU, znamená riskovat, že stažené soubory budou zastaralé.